436 Jr. 1-3.

14 436, ձե, Ի

ևեղիցիս․ ի սրբածածնեն․ զի
տեսցեն տապանակքն․ և տառա Հի
նորա անհունութիւ տացենայ․ և ոչ ի
նիւթեն նշանք ի երրաբէոնեանն ի․
և սքանչելի զարութի բժշկութե․
ի նկ ամենայնք կոյսն մարիամ․
իբրև ետ զաւետիս փոխմանն
իւրոյ․ և եւս զքրաբէոնեպաւ․
կազմեալ ի ծածկոյ․ Եւ ձէ զը
նայ ի լեառն ձիթենեացկալ յա
ղաւթս․ Եւ ամբոխք․ և տանկը
ծառոց․ խոնարհեալ երկիրպա
գանեին նմա․ Եւ յաղաւթել ն
իւրում․ սրբածածինն ասէր այս
պէս․ Գոհութիւն քեզ․ որդի հօր
քո այ․ և իմ մարդոյ․ և աղախ
նոյ․ Գոհունքնեն խոստացար
զալ առիս․ և ըստ առանձ եւ
զհոգի իմ․ Յայն ժամն երև
[illegible]
ղեց զքեզ մայր իմ տիրուհի․ այլ
եկեցասրքեզ․ և կատարեցին
խնդրուածք քոասիս․ Եւ յարու
ցեալ յաղաւթիցն․ ամենահե
ալն մարիամ․ Եւ զերիս աւուրս
շրջեցաւ յամենայնտեղիս տնաւրինա
կանացն որդւոյնոյ․ և իւր մհա
ծնեն․ երկիրպագանէր և աղա
թէր․ Ո՛վ անեղով ընդ իւր զգօ
ղութե․ զմայրն յոհաննու․ եւզմար
թայ․ զդուստրն նիկողիմոսի․
Եւ դարձեալ եկն ի տունն իւր․ կո
չեաց զազգականսն իւր․ և զայլ
ս կանայսն․ Եւ ասաց նոցա․
լուցէք ջահս․ և զամբաւրս․ և
անապակէք տախս զաւուրսերիս․

Եւ ակամա պատմել նոցա զմեծա
մեծամ այ․ Եւ ասաց․ թ․ հրեշ
տակք գան և առնուն զհոգի մա
րդոյն․ մինչ զարութե․ և մեծաւ
զարութե․ Եւ եթէ մեղաւորէ
հոգին․ չար հրեշտակն առանձէ
զնա․ և խնդրան ըէքն ի կորուստ
հոգւոյն․ Եւ ցուցանէ հրեշտա
կն մեղաւոր հոգւոյն․ զդատաս
տանն արդարութե․ Եւ եթէ ար
դարէ հոգին․ առանձէ զնա բա
րի հրեշտակն․ և ցուցանէ նմա
զյարութի կենաց․ Եւ ապա
եկն յոհաննես աւետարանիչն․
որքարոզէր զքս․ ի մերձաւկայ
գիւղն եփե․ Եւ մտեալ էտ զող
ջոյնն․ և երկիր եպագ ամենամօր
կուսին մարիամու․ Եւ նմա ան
...կալաւ զողջոյնն և ասաց․ բա
րի եկիր որդեակ իմ․ և ձեռն էր
յոյ իմոյ․ Եւ ասաց նմա վասն
փոխմանն իւրոյ․ և եցոյց նմա
զանեղ թաղմանն իւրոյ․ ի հայրե
նեանն իւր․ ի ձորն գեթսամանի․
Եւ հրամայեաց զ․ հանդերձս
իւր․ տալ․ բ․ այրի կանանցն որք է
ին ընդ նմա․ մինչ չէր ի տեղիս
տնաւրինականաց փրկչին մերոյ․
Ըսաց յոհաննու․ մատուցան
ել և զամենայն պատարագն․ զի
հաղորդեսցի պատուականն
մարմնոյ․ և արեան որդւոյն այ․
Ըստ մարգարէութեն յոբայ որ
ասէր․ թէ ունիմ զմարմին իմ․
յառաջմանին իմ․ Յայնժամ եկ
աւետարանիչն յոհաննես ի մէր

15

նատուն․ համբերէ կանանցն
և մարթ էին մարդ ոչ մեկնաւ
ամէն պ(ետրոս)․ տարապէլ զք(րիստո)ս․ և մինչ
մատուցանէր զպղծագործական
արուեստն․ ի սկզբն ժամացն կեց
եղեն նմա պատիր որբոց աղաւթ
լիցին [illegible] յանկարծ ի մտօ
վեցամ [illegible] յաւուր [illegible]
խաւարհամ․ որ և քարոզէին զք(րիստո)ս
ամ․ Պ(ետրոս) ի հռոմայ․ և
պաւղոս ընդ նմա․ թովմաս ի
հնդկաց․ և թ(ադէոս) առաքեալ ի հայոց
փիլիպպոս ի հապաշից․ և մատ
թէոս յա[illegible]․ Անդրէաս ի
սպարտուցոյ․ և շմաւոն ի [illegible]
տանայ․ Յ[illegible] իյորդնայ․ և
մատաթիաս ի փռիւգէոյ․ մար
կոս ի [illegible]․ և ղուկաս ի
դաղմատիոյ․ Ե(ւ) այսպէս [illegible]
[illegible] առաքելքն․ [illegible]
իւր վիճակացն․ ի [illegible]
զայն արքայ․ եկին հասին ա
ռան ոչ ածածնին․ Եւ յա
ւեման ոչ հաղորդութեան․
կերպարանաւ ածածնարն․ և մա
ցին զոր [illegible] անանց․ և ա
ողջունեցին զ[illegible] ի հա
ւր որբութե․ և ա[illegible] եցին զ[illegible]
ընդ զարմանալի հաւաքումն
եանց․ Ե(ւ) անտի եղեալ մտ
ի տուն ածածնին․ Ե(ւ) նա եղ
նոցա զբարբառն․ որ ի զբաւ[illegible]
աղաւաղ եղեր նմա զաբբէ
Ա(ստուա)ծ և ասաւն նմա[illegible]
և եցոյց զտեղի զ[illegible] իւն ի
գետա[illegible]․ յայնժամ յառ

տասանս հարեալ մտաբերեալքն
լային․ և հիացեալ ընդ վայելուչ
պայծառութիւն բարբառոյն․ և
յետ այնորիկ․ հրամայէ այնոցա
նստել․ և զինչ ք․ և զամենայն քրիստո
ցէ ասէին․ Ե(ւ) նորին կոչմնեցա
ոչ ածածին․ Ե(ւ) նստուցեալ պետր
[illegible] ձայնարս կոչեալ․ և յորհամնեա
աւագ[illegible]անին․ Ե(ւ) սկսաւ
պետրոս ներքոյ զամենաչնաշ
ի կանացս․ զմայրն ա(ստուծո)յ․ Ն(ա) որպէս
նմա երանեալ զպետրոսեանս
աւր․ եաց․ ընհետն եկեղեցւոյ
եւ ասէ․ և մեծ հասարակ․ և զար
ձեալ սկսաւ պետրոս․ ասացեալ
եւ զժողովեալ առաքեալսն․ և
զք(րիստո)ս կոչեսցեն․ Ե(ւ) ասաց նց
զատակս զայս․ Ա(ստուա)ծ յորժամ մե
ծացուցանէ․ ծառայսն իւր առ
[illegible] յեկեղեցի հետ որ․ Ե(ւ) մի
ծառայն մտացա․ զտէրն իւր․ և
ժողովեաց յաքսորանաց․ անձին
իւրում զամենս․ և ինչ սքանչելս
ի մէկ միւս ծառայն․ ակնունէր
եթէ դարձուցանէ զեաստերն իւր
յաքսորանաց ասոր․ և կամէ
աղ ոսկի զամս․ ուեարս իւրում․
Ե(ւ) յորժամ յոչեաց զնա տէրն
իւր յաքսորանացն․ մատոյց
ծառայն բարի․ զպատկանեալ իւր
ում․ Ե(ւ) նա առեալ հանճեցաւ․
և եղ զայն ի գլուխ ծառային․ կաց
մոլէն զպսակն․ Ե(ւ) միւս ծա
ռայն զատապարտեցաւ․ զայս
առակ ասաց պետրոս․ վասնար
դարոց․ և մեղաւորաց․ որք յերկրէ

էն զարդարութի անճառ յուսով ։
փոխանակ ջրոյ հոսանք զգիտութեն
ճոյ, յերկիր ծաւալեցան ։ Ըստ այնմ
որպէս, Թէ լցաւ երկիր գիտութե
ծով, իբրեւ զջուրս բազումս որ ծած
կեն զծով ։ Եւ փոխանակ աւդոյն ,
ենդամանական շնորհք հոգւոյն սրբոյ,
տարածեալ սփռեցաւ ի բնութիս մա
րդկան ։ Ըստ պատոմելի որպէս, Թէ
ցաւ եր կիր գիտութբ, եւ Թէ հոս
սեսցէնք քեւ աստուծ ։ Քանզի զգալ
հոսք, զգալի աղբերս փոխ ։ Իսկ հոգ
եւորականն անուշահոտու Թիւն
մանաւանդ տարածեցաւ շնորհ
հք հոգւոյն սրբոյ, ի մարդկային բնու
Թիւս յընտրութիւնս իւր ։ Եւ վերամբ
եաց իմաստութեանէ ի կենաս ։ Ոչ յաւ
ու վերին, այլ յերկրին վերանամ աւէ
անէ ։ Եւ փոխանակ ... ոյն, հոտ

անորի ջուրց ։ Ի վերինն յաստս սպասցեալ
խաղան ։ Այլ եւ կատարութե հոգւոյ
սրբոյ, զազգս մարդկան ի նմանութի
հրեշտակաց, եւ զորդիքս ադամայ որ
դիսաց, Մեռանենս զերկրաւորդ արարչու
Թիւնս, համեմատ աստուածոյն, եւ զեր ա
զոյն զաւեալ քան զաստուածինն ։ Զ ի
այն աւրինակէ, եւ այս Ճշմարտու Թի
աւրինակի ։ Եւ որպէս զաւրացոյ զ
զբնութի մեկնաւոին ծնանի ի նմանէ ։
Նոյնպէս նաւազաւրացոյց զբնութիւնս
ջուրց ։ Մկրտի նորա ի նմա ։ Զ ի կարո
ղացին ջուրք ծնանել զմեզ ըստ հո
գւոյ, յորում զբնութիս ։ Որով եւ Ճ այնն
հար վկայեաց ի վերայ որդւոյ յորդանան ։
Թէ դմանէ որդի մտրելի ընդորր համ է
ցայ, որպէս սաար մկրտի երդուանան ի
յովանանէ ։ Վասն որոյ եւ ակն Թ իսկ ա
ւէ իմիմաց ։ Այլ ասանց ցիմ որ

436.ժ F.i.2

նչ· որ յայսմ աւուր փոխեցաւ ի քէն· Ի 436.
Թուականիս մերում ամի ։ ՊՂԵ ամին ժԲ.2
Ի սոյն ամի ծնեալ եղեւ· հզք· ամաց
դարձեալ ի նոյն ամի վախճանեցաւ ։
Ըստ առաքելական սահմանին ։ Եւ այս
սէ յառաջ մահն բանական, ըստ վկայ
ութեան սաղմոսին որ ասէ ։ Ժ ամանակ
ամաց մերոց· Հ· ամ ։ Եւ այն ի նոյն ամ
ծնեալ լինի եւ ի նոյն ամին մեռանի ։ Այլ յա
մենայն ազգաց ծին կուսին մարխամո
համբերեցաւ ։ Այլ յետ հոգւոյն մերոյ
ի սահակայ պարթեւին ։ Եւ մեր նա մեծ
րաբունապետն յովհաննէս· չահն ըս
ոյ· եւ արեգակն եկեղեցւոյ ։ Գ[ր]տառաւոր
ուսուցեալ յաշխարհն· սիմէ ացի գեղ
ջին վաղաթնոյ ։ Որոյ մեծի նախատա
որ լուսաւորեն ի սանէ· ի յաղթանակն·
Եւ մեր նա այլ հոգեւոր եւ իմաստունն· հա
նճարեղ եւ անհատ վարդապետն ծ

տասուեր ։ Այլ մեծն իմաստունն համազասպ
Անանիա Շիրակացին· եւ անմահ
ի պատմութեանն ։ Հեղ եւ քարոզչ·
յաշխարհս ուղղափառ դաւանողաց ։ Եւ
սասանեցի աշխարհս ընդ դեմ չարաց
երկաբնակացն ։ Եւ ամի լցեալ չնորհ
աքն ողջ· որոյ յիշատակն առ հնումն
եղիցի· եւ շնորհեսցէ աւուրս սաստին որ
մի կուսածին քրիստոս մեր ասացողին զմ
րոցս· պետրոսին· եւ եղբարն տիրա
ցուն· եւ Թորոսին յովհաննիսին· եւ յա
վաննէս երեց դպրին· եւ կարգ· եւ ծնող

ի աւուրս Տ· Եպիփանու· Եւ ի Ներսէսոյն
տաւնէ ծննդեան եւ յայտնութեան քրիս
Եպիսկոպոսական Աբգարոյն Յովհաննու կար ա

պետին Եւ աստուածաբանին
Նախավկային ։
ուրբ կարապետն յովհան
Ներսէսի մեր ...

436, ff. 3

Որ սիրէ զհայր կ
ամ զմայր առաւել քան զ
իս չէ ինձ արժան
ի: Եւ որ սիրէ զուստր
կամ զդուստր առա
ւել քան զիս չէ ինձ
արժանի: Եւ որ ոչ առնու
զխաչն իւր եւ գայ զկն
ի իմ չէ ինձ արժանի:
Որ գտանէ զանձն
իւր կորուսանէ զն ա
եւ որ կորուսանէ զանձն իւր
վասն իմ գտանէ զնա:
Եւ որ ընդունի զձեզ զիս ընդ
ունի: Եւ որ զիս ընդունի
զառաքիչն իմ ընդուն
ի: Որ ընդունի զմար
գարէ յանուն մարգա
րէի զվարձս մարգա
րէի առցէ: Եւ որ ընդու
նի զարդար յանուն
արդարոյ զվարձս

արդարոյ առցէ, եւ
արբուսցէ միում ի փ
ոքրկանցս յայսցան
է, բաժակ մի ջուր ց
ուրտ միայն յանուն ա
շակերտի: ամէն ա
սեմ ձեզ, ոչ կորուսա
նէ զվարձս իւր:
Յու[illegible] ՃԹ
Յի. [illegible] Թագ
աւորին: Ս. [illegible]
արի. Սաղմոս. Ձյն Յիշ
եալ [illegible]
Առաք[illegible]
Թղ[illegible]
Եւ արդ աղաչեմ նա
խ քան զամենայն Ն
առնել աղաւթս. ի
նդրուածս, պաղատա
նս. գոհութիւնս վա
սն ամենայն մարդ-
կան. [illegible]

ութի. հասին աւետ
եաց. խցին զբերա
նս առիւծուց: Շիջ
ուցին զզօրութի
հրոյ. ապրեցան ի
բերանոյ սրոյ. զօր
ացան ի տկարութեն
է. եղեն զօրաւորք
ի պատերազմի. առ
ին զբանակս աւտար
աց: ընկալան կանայք
ի յարութենէ զմեռե
ալս իւրեանց: Եւ այլք
կողկողեցան. ոչ
ընկալեալ զփրկութի
զի լաւագոյն յարութե
եանն հասանիցեն: Եւ
այլքն զայպանաց
և զգանից փորձ առ
ին: զկապանաց և զբ
անտից: Քարկոծեց
ան. սղոցեցան. փորձ

եցան: սպանմամբ ս
րոյ մեռան: Շրջեց
ան ի մաշկս ոչխա ք
և մորթս այծենա
կս. կարաւտեալ ք
նեղեալք. չարչար
եալք զորս ոչ արժ է
աշխարհս: յանապա
տս մոլորեալք. ի լեր
ինս. ի յայրս. և ի փապա
րս երկրի. Եւ սոքա ա
մենեքեան վկայեալ
ք ի ձեռն հաւատոց ն
չ ընկալան զաւե
տիսն. զի այ վասն մեր
լաւագոյն հարման
ինչ յառաջագոյն ր
կատարեսցին.
Չ... Մաշմա .
Հա... ...
Ա... ...
...թեան.

436.ԺԿ.3: